

A sziklahideg hídkorlátokon és az ibolyakékben búzló kanálisok mentén, a keményre fagyott fémrácsokon gubbasztanak. Kilizult, keskeny pincelép-csőkön gubbasztanak. Útszélien hagyott sztaniolpapíron, őszi lombokon és

24 Wolfgang Borchert

A VARJAK ESTÉNKÉNT HAZAREPÜLNEK

feketében gyászolva és rekedten károgva. Gubbasztanak, és mindenféle elhagyatottság sánta, ritkás és szétzilált tollazata lóg rajtuk. Szívek, lányok, csillagok elhagyatottsága.

Alkonyattól pirkadatig a házak árnyékában, szégyenlősen, kátrány-sötéten és flaszterfáradtsággal gubbasztanak. Vékony talpukkal, szűrkére porozva a világdélután korai párájában, megkésve, egyformaságról álmodozva. Feneketlen mélységek felett gubbasztanak, szakadékba rántva, éhségtől és honvágytól álmatagon.

Varjúarccal (épp, mint mások?) gubbasztanak ők, gubbasztanak, gubbasztanak és gubbasztanak. Kik? A varjak? Talán a varjak is. De legfőképp az emberek, az emberek.

A nap hat óra körül vörössesszőkére festi a füstből gomolygó nagyvárosi felhőket. És a házak égbékek és lágyan szögletesek lesznek a koraesti fényben.

De a varjúarccal fehér hártyákkal és fagyott sápadtsággal gubbasztanak kilátástalanságukban, eltörölhetetlen emberiségükben, mélyen a foltoktól színes kabátjukba bújva.

Tegnap közülük egy még a rakparton gubbasztott, és a kikötő szagát teljesen magába szívva törmelékeket lökdösött a vízbe. Barna szemöldökei bátortalanul, de utánozhatatlan humorral, mintha heverőrojtok lennének, úgy lógtak a homlokán. És aztán jött egy fiatalabb, a szegény könyékig a nadrágjában, kabátjának gallérja pedig a sovány nyaka köré volt felhajtva. Az öregebb nem nézett fel, a mellette lévő félcipők sivár pofáját nézte, és egy hullámok fodrozta torz kép, egy reszkető emberi alak nézett vissza rá. Ekkor tudta, hogy Timm az, újra ott van.

Na, Timm, mondta, itt vagy már megint. Máris vége?

Timm nem felelt. A rakpart falán gubbasztott a másik mellett, és hosszú kezeivel körülfogta a nyakát. Fázott.

Az ágyatok nem volt elég széles, hogy? kezdte óvatosan a másik hosszú hallgatás után.

Ágy! Ágy! mondta Timm dühösen, hisz én mégis szeretem őt.

a park vétkező padjain.
Tűzfaloknak dőlve, rézsútosan, az elvágyódással teli falakon és a rakpart mólóin gubbasztanak.

A hiábavalóságban, varjúarccal, szűrkes-

Természetes, hogy szereted őt. De ma újra az ajtó rossz oldalára kerültél. És az éjjeli szállóra sem mentél. Biztosan nem lehetsz tiszta, Timm. Egy ilyen éji látogatáshoz tisztának kell lenni. Pusztán szerelemből nem mindig megy ez. Na, igen, többé amúgy sem vagy ágyhoz szokva. Akkor inkább itt marad az ember. Vagy szereted még őt, mi? 25

Timm hosszú kezeivel megdörzsölte a nyakát, és mélyen elmerült kabátjának gallérjában. Pénz kell neki, mondta hosszú csönd után, vagy selyemharisnya. Akkor maradhattam volna.

Oh, szóval még szereted őt, mondta az öreg, na de ha az embernek nincs pénze!

Timm nem mondta, hogy még szeretné őt, de egy idő után hal-
kan megszólalt: odaadtam neki a sálát, a vöröset, tudod. Másom nem volt. De egy óra után hirtelen nem volt már több ideje rám.

A vörös sálát? kérdezte a másik. Oh, hát ő szereti, gondolta magában, még mennyire, hogy szereti! És megismételte még egyszer: oh, a szép vörös sálát! És most megint itt vagy, és lassan beesteledik.

Igen, mondta Timm, éjszaka lesz újra. És iszonyúan fázik a nyakam, mert nincs rajta már a sálam. Iszonyú hideg van, én mondom neked.

Eztán mindketten a vizet bámulták, és lábuk bánatosan lógott a rakpart faláról. Egy hajó fehér gőzzel kiáltott előttük duzzadó, csobogó hullámokat hagyva. Aztán újra csönd lett, csak a város háborgott egyhangúan, ég és föld között, és varjúarcúan, kék-feketén szomorúan gubbasztott mindkét férfi, délután. Mikor egy óra után egy vörös papírdarabot sodortak oda a hullámok, akkor Timm azt mondta a másiknak: de tényleg nem volt semmi másom. Csak az a sál.

És a másik válaszolt: és milyen szép vörös volt, te, emlékszel még, Timm? Kölyök, vörös volt.

Igen, igen, dörmögte Timm elcsüggedve, olyan volt. És most egészen iszonyúan fázik a nyakam, kedves barátom.

Mégis miért, gondolta a másik, hisz ő még szereti, és egy egész óráig nála volt. Most már csak nem akar megfagyni. Ekkor ásítva azt mondta: és az éjszakai szálló sem ér semmit.

Lilonak hívják, mondta Timm, és szívesen hord selyemharisnyát. De nekem olyanom nincs.

Lilo? csodálkozott a másik, ne szédíts ezzel, biztosan nem Lilonak hívják, ember.

Még szép, hogy Lilonak hívják, válaszolt Timm ingerülten. Úgy gondolod, hogy nem ismerhetek senkit, akit Lilonak hívnak? Sőt még szeretem is, mondom neked.

Timm dühösen távolabb csúszott barátjától, és felhúzta térdét az állához. És hosszú karjaival körülfogta sovány nyakát. A korai félhomály

rátelepedett arra a napra, és az utolsó napsugarak elhagyatott kerítésként álltak az égen. A férfiak magányosan gubbasztottak a közeledő éjszaka bizonytalanságában, és a város nagyságosan és csábítással telve zúgott.

26 A város pénzt akart vagy selyemharisnyát. Az ágyak pedig tisztább látogatóra vágytak.

Te, Timm, kezdte a másik, és el is némult.

Mi az, kérdezte Timm.

Tényleg Lilonak hívják, te?

Még szép, hogy Lilonak hívják, ordított rá Timm a barátjára, Lilonak hívják, és ha újra lesz valamim, visszamehetek majd, ezt ő mondta, kedves barátom.

Te, Timm, megint egy kis szünetet tartott a barátja, ha őt tényleg Lilonak hívják, akkor muszáj volt odaadnod neki a vörös sálat. Ha Lilonak hívják, szerintem, akkor övé lehet a vörös sál is. Akkor is, ha az éjszakai szállás semmit sem ér. Nem, Timm, a sálat otthagyja az ember, ha őt tényleg Lilonak hívják.

Mindkét férfi szemben a szürkülő éggel, rettenthetetlenül, de bátorság nélkül, beletörődve a páraködös vizet nézte. Megadták magukat a rakpartfalaknak, a kapualjaknak, a hontalanságnak, vékony cipőtalpaiknak és üres zsebeiknek. Egyformaságukban kilátástalanul feleslegesek.

Meglepetésre a horizonton magasra feldobva, akárhonnan odafújva, dülöngélő varjak jöttek, énekelve és egészen az éjszakára hasonlító sötét tolazattal, úgy tántorogtak, mintha tintafojtok lennének az esti ég szűz selyempapírján, megfáradtan, rekedten káromgva, és aztán valamivel később, váratlanul a szürkület elnyelte őket.

Néztek az eltűnő varjak után, Timm és a másik, varjúarccal, kékfeketén, gyászosan. És a víz jóllakott és erőszakos szagot árasztott. A város, kockából vadul összehordva, ablakszeműen, ezernyi lámpával világítani kezdett. A varjak őket nézték, a varjakat, melyek már rég eltűntek, szegényen öreg arccal néztek utánuk, és Timm, aki szereti Lilot, Timm, aki húszéves volt, azt mondta: a varjaknak, te, a varjaknak jó dolguk van.

A másik tekintetét az égről Timm széles arcának közepére szegezte, mely sápadtra fagyva félhomályban úszott. És Timm vékony ajkai szomorú vonalak voltak a széles arcon, elhagyott vonalak, húszévesen, a sok túl korai keserűségtől éhesen és vékonyan.

A varjaknak, mondta Timm halkán, széles arccal, ezzel az arccal, mely húsz, halvány sötét évet már megélt, a varjaknak, mondta Timm arca, jó dolguk van. Ők este hazaröpülnek. Egyszerűen csak haza.

Mindkét férfi elveszetten gubbasztott a világban, az új éjszakára való tekintettel aprón és csüggedten, de rettenthetetlenül, a rettentő sötétségre bízva. A város puha, meleg függönyökön keresztül, milliányi szemével,

álmosan izzott az éjszakai utcák elhagyatott flaszterével együtt. Ott gubbasztottak ők, keményen, feneketlen mélységükben, mint iszapban korhadó cölöpök, és Timm, a húszéves, azt mondta: a varjaknak jó dolguk van. A varjak éjszakánként hazaröpülnek. És a másik hülyeségeket beszélt magában: a varjak, Timm, ember, Timm, a varjak. 27

Így gubbasztottak. A csábító, pocskék élettől szétterülve. Rakparton és sarokkővön terpeszkedve. Mólón és keskeny pincelépcsőn. Stégen és pontonon. Porszürke utcákon az élet őszi lombjai és sztaniolpapírajai között terpeszkedve. Varjak? Nem, emberek! Hallod? Emberek! És az egyiket Timmnek hívták, és Lilo belészeretett egy vörös sálért. És ezután, ezután nem tudta többé elfelejteni a nőt. És a varjak, a varjak hazáig károganak. És károgásuk vigasztalhatatlanul bezengi az estét.

De akkor egy folyami hajó habzó szájjal eldadogott előttük, és szikrázó vörös fénye titokzatosan, remegve eltűnt a ködös kikötőben. És a pirkadat másodpercekre kivörösölt. Vörös, mint a sálam, gondolta Timm. Végtelenül messze pöfögött már a hajó. És Timm suttozott: Lilo. Szüntelenül: Lilo Lilo Lilo Lilo Lilo – – –

Új Forrás 2018/8 – Wolfgang Borchert:
A varjak esténként hazaröpülnek

(Fordította: Bordás Máté*)

* Az alkotó az Emberi Erőforrások Minisztériumának Babits Mihály ösztöndíjasa.

